

Cockshaw, P., *Prosopographie des secrétaires de la cour de Bourgogne (1384-1477)* (Instrumenta XVI; Ostfildern: Jan Thorbecke Verlag, 2006, 182 blz., €49,-, ISBN 3 7995 7916 8).

Een kwarteeuw te laat. Met deze eenvoudige opmerking kan je de recensie van dit boek betitelen. 25 Jaar na de publicatie van het eerste deel van het proefschrift van Pierre Cockshaw (1937-2008) uit 1975 over de kanselarij van de Bourgondische hertogen in de late Middeleeuwen volgde vorig jaar het tweede, namelijk de bijlagen. Het eerste deel is getiteld *Le personnel de la chancellerie de Bourgogne-Flandre sous les ducs de Bourgogne de la maison de Valois (1384-1477)*, en werd in 1982 uitgegeven in de serie 'Standen en Landen' (volume 79). Dit onderzoek bracht het administratieve niveau van de Bourgondische staat op een treffende wijze in kaart en het vormde en vormt de basis voor menig studie naar de concrete werking ervan. De monografie besloot dat persoonlijke loyaliteit een fundamentele basispijler was van de macht van de Bourgondische hertogen in de Nederlanden, en zij hielp, in haar tijd, het onderzoek naar de vorming van de moderne staat ver vooruit.

Het rijke archiefwerk waarop de studie gebaseerd is, werd nu in de reeks van het Duitse historische instituut te Parijs uitgegeven. Het ambitieuze onderzoeksproject van de voorzitter van dit instituut, Werner Paravicini, dat onder de naam *Prosopographica Burgundica* bekendstaat, heeft als doel de proposografie van Bourgondische staatsambtenaren, edelen, en ander hofpersoneel onder het wetenschappelijke publiek te verspreiden. Uit vrees dat het archiefwerk van Pierre Cockshaw verloren zou gaan, nam Paravicini diens bijlagen van het proefschrift over de kanselarij in 'zijn' serie op. Het was inderdaad een zonde dat de talloze referenties naar archiefbronnen over 413 secretarissen van het Bourgondische staatsapparaat enkel voor intimi consulteerbaar waren. Cockshaw doorpluisde een indrukwekkende reeks bronnen uit het staatsarchief van de hertogen en verzamelde de gegevens per secretaris. Meer dan een uitgegeven database van hertogelijke secretarissen is het boek niet, maar dan wel een waardevolle – althans voor het wetenschappelijke publiek. Het verzamelt namelijk het bewijsmateriaal bij de publicatie *Le personnel de la chancellerie* en de opgenomen fiches verschaffen voor onderzoekers een grondige kennismaking met de personen in kwestie.

Maar de databank is voorbijgestreefd. In het laatste kwarteeuw vulde Cockshaw zijn onderzoeksfiches niet meer aan. Het boek negeert elk onderzoek dat sinds 1975 over het onderwerp verscheen, en dat is er nogal wat. Weliswaar zijn een aantal titels van recente (en reeds minder recente) werken over Bourgondische secretarissen in de bibliografie opgenomen (zoals van Jan Dumolyn, Mario Damen en Holger Krüse), maar de gegevens uit deze publicaties werden niet in de databank verwerkt. Bovendien ontbreken sommige werken die evenzeer informatie over de onderzoekspopulatie bevatten in de bibliografie (zoals Tim Soens' *De rentmeesters van de Raad van Vlaanderen*, uit 2002). Nieuwe biografieën over hertogelijke secretarissen werden evenmin geconsulteerd. De fiches over bijvoorbeeld Guilbert de Ruple,

Laurens de Maech, Jan Wielant en Maarten Steenberch zijn dus totaal verouderd, want er verscheen van deze secretarissen in de afgelopen 25 jaar een integrale biografie (door, respectievelijk, Kristof Papin, Marc Boone, Jan Dumolyn en Céline Van Hoorebeeck). Bijgevolg is de databank onbetrouwbaar, want ze is niet up-to-date, en ze bevat informatie die door recent onderzoek is weerlegd.

Er zijn nog meer onvolkomenheden aan dit boek. (1) De fiches bestaan louter uit een opsomming van feiten, van een leesbare biografie die oog heeft voor de context van de persoon in kwestie is geen sprake. (2) De publicatie bevat een handige index, maar deze nam enkel de verfranste namen van secretarissen op. Wie in het werk op zoek gaat naar de Vlaamse secretarissen Paul van Overtvelt, Gillis de Volder, of Gillis van den Bossche, dient dus, respectievelijk, op de namen Deschamps, Foulon, en (du) Bois te zoeken. (3) Het boek bevat geen inleiding in de institutionele structuren van het Bourgondische staatsapparaat. Een onderzoeker blijft dus in het ongewisse als hij op zoek gaat naar de functie van een '*secrétaire, signant en finances*'. (4) Cockshaw overschreed zijn onderzoeksdata niet. Men zoekt in het boek dus vruchteloos naar de carrière van in de databank opgenomen secretarissen die ook na 1477 in Bourgondische dienst actief bleven. (5) De auteur bezocht geen stadsarchieven, dus een onderzoeker die de rol van secretarissen in hun thuisstad wenst terug te vinden, blijft ook op zijn honger zitten. En, *last but not least*, secretarissen van gewestelijke instellingen van de Bourgondische staat, zoals de Rekenkamers en de provinciale raden, maakten geen onderwerp uit van studie. Kortom, dit boek is een rijk gedocumenteerde databank van staatssecretarissen uit het 'klassieke' Bourgondische tijdvak, maar het is onvolledig en rijkelijk laat gepubliceerd.

Jelle Haemers

Perks, R., Thomson, A., ed., *The Oral History Reader* (Second edition; Londen, New York: Routledge, 2006, xiv + 578 blz., £20,99, ISBN 0 415 34303 8).

Oral history is een beproefde methode van historisch onderzoek, ook in Nederland. Er zijn voldoende voorbeelden te geven waarin extensief gebruik is gemaakt van het interview als historische bron. Anders ligt dat voor projecten die zijn gericht op het creëren van oral history collecties. Daarvan zijn er in Nederland maar weinig. De grotere projecten zijn op een hand te tellen. Het oudste, vanaf 1978, is een project bij het Katholiek Documentatie Centrum naar de missiegeschiedenis. Het tweede is de Stichting Mondelinge Geschiedenis Indonesië, die van 1997 tot 2001 2.800 uur opnames maakte over het einde van de koloniale aanwezigheid van Nederland in Indonesië. En dan natuurlijk nog Shoah Visual History Collection van Spielberg die ook in Nederland werd uitgevoerd, maar waarvan de opnames naar Amerika werden verstuurd. In Nederland is nooit een echte oral history beweging op gang gekomen. In Engeland is dat wel gebeurd. Bovendien kreeg oral history daar een vaste plek in historisch Engeland nadat het in het onderwijs werd opgenomen als deel van het curriculum. De British Library stelde zelfs een aparte curator oral history aan.

Deze curator, Robert Perks, stelde samen met Alistair Thomson (University of Sussex) in 1998 een oral history reader samen. Na drie herdrukken werd in 2006 een herziene druk uitgegeven, waarin ook recent materiaal werd opgenomen.

De oral history reader is in meerdere opzichten een overzichtswerk. In de bijdragen die Perks en Thomson bij elkaar brachten worden niet alleen verschillende aspecten van oral history, zowel wat betreft uitvoering als wat betreft gebruik, behandeld. Er is ook naar gestreefd om zoveel mogelijk verschillende auteurs aan bod te laten komen, waardoor de lezer een staalkaart krijgt van oral history land. Bovendien is zowel gekozen voor bijdragen die meer theoretisch van aard zijn als voor bijdragen die een casus presenteren.

De herziene reader bestaat uit dezelfde vijf delen als de eerste uitgave. Ze zijn wel anders gerangschikt; de methodologische stukken staan in de herziene druk meer bij elkaar. De herziene uitgave is niet alleen uitgebreider (43 in plaats van 39 bijdragen), er zijn ook nieuwe stukken toegevoegd ten koste van eerdere bijdragen. Zestien hoofdstukken verdwenen en daar kwamen tweëntwintig stukken voor in de plaats. Bovendien maakten de auteurs de volgorde van de delen logischer.

Het eerste deel van de herziene druk is gewijd aan belangrijke ontwikkelingen op het terrein van de oral history. Hier komen coryfeeën als Paul Thompson en Allesandro Portelli aan het woord. De lezer krijgt hier bondig enkele kentheoretische aspecten van oral history gepresenteerd: als sociale beweging en als concurrent voor de bestaande geschiedschrijving. Uit dit deel wordt duidelijk hoezeer oral history bijdroeg aan de verschuiving van het positivistische paradigma naar geschiedschrijving die bediscussieerd kan